

**Examensarbete 15 hp**

**Lärarexamen**

**2008**

---

Agneta Carlsund

**Professionell musiker  
eller amatörmusiker  
– vad definierar gränsen?**



Kungl. Musikhögskolan i Stockholm



# Innehållsförteckning

1. Sammanfattning	s. 4
2. Bakgrund	s. 5
3. Problematisering	s. 5
3.1. Musiker	s. 5
3.2. Musikant	s. 6
3.3. Skillnader och likheter mellan musiker och musikanter	s. 6
3.4. Professionell	s. 7
3.5. Amatör	s. 7
3.6. Termen ProAms	s. 8
3.7. Professionella och amatörer utifrån ett idrottsligt perspektiv	s. 8
3.8. Identitet	s. 9
4. Avgränsning	s. 9
5. Syfte	s. 9
6. Metod	s. 9
6.1 Urval och undersökning	s. 10
6.2. Intervjuer	s. 10
7. Analys	s. 20
8. Tolkning och slutsatser	s. 23
9. Diskussion	s. 25
10. Referenser	s. 27
11. Bilaga	s. 29

## Sammanfattning

Mot bakgrunden av mycket prat och många olika termer och ord som dagligen uttrycks på olika sätt i olika sammanhang av olika människor, blev jag intresserad av att försöka reda ut en del begrepp, såsom t.ex. ordet musiker. Det var ett ord som i sig hade och har olika betydelse beroende på vem man frågar. Så här i efterhand tror jag att många vill definiera ordet på samma sätt som professionell musiker. Vad är då motpolen? En icke musiker eller kanske en amatörmusiker? Och vad skiljer dom åt?

Detta blev mitt syfte med uppsatsen: att ta reda på vad som definierar gränsen mellan en professionell musiker och en amatörmusiker. Som metod har sex kvalitativa intervjuer genomförts. Tre kvinnor och tre män med olika bakgrunder valdes ut som informanter. Hälften hade musikbakgrund och hälften annan bakgrund.

Det visade sig vara svårare än jag trott från början att svara på frågeställningen. Beroende på vem som tillfrågades blev svaren varierande. Övrig information från böcker, uppsatser, internet o.s.v. har också varit varierande. Men det är en punkt som är mer framträdande än andra. Med professionell menar de flesta att en person har sin huvudsakliga inkomst från ett yrke, i det här fallet som professionell musiker från utövandet av musik. Termen huvudsaklig har inte gått att specificera exakt. Andra faktorer såsom kunnande, utbildning, erfarenhet och identifikation har visat sig vara av underordnad betydelse. Amatörernas förhållande visade sig inte vara det helt omvända. Någon riktig definition för vad som utgör gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker har ej kunnat gå att fastställa. Man kan däremot urskönja att professionella ofta arbetar, kan, har utbildat sig m.m. på ett visst sätt, och amatörer ofta arbetar, kan, har utbildat sig på ett visst sätt. Däremot är gränserna flytande och det har visat sig det är inkomsten av musikutövandet som är den stora ”riktlinjen” för definitionen. Många menar också att det inte är vad och hur något utövas för betalning utan att det utövas musik.

Sökord: Professionell, professionalism, proffsmusiker, amatör, amatörism, amatörmusiker, musiker, musikant.

## Bakgrund

Det här är en uppsats som handlar om musiker. Jag är själv musiker tillsammans med många, många andra personer. Det är fantastiskt att befinna sig i musikens värld på ett eller annat sätt, och det ger mig mersmak i princip varenda gång. Som musiker får man uppleva mycket, både på det privata och offentliga planet. Det kan vara allt från att ställa in en konsert eller en lektion p.g.a. av att man blir sjuk med allt vad det innebär av vidare konsekvenser i form av utebliven inkomst och besvikna lyssnare eller svårighet att hitta en ny passande tid, till att t.ex. ta sig hem på dansande fötter med kroppen fylld av en otroligt positiv känsla efter två timmars körrepetition.

De allra flesta människor, om inte alla, har precis som jag varit i kontakt med musik någon gång på ett eller annat sätt. Kanske var det genom musikundervisningen i skolan, eller kanske var det via ett program i radio eller tv med musikinhåll. Många är det som också har provat att sjunga eller att spela ett eller flera instrument i olika sammanhang. En del fortsätter sin påbörjade kontakt med musiken, andra avslutar den. Den fortsatta kontakten kan se olika ut. En del människor går någon musikutbildning, några sjunger i kör eller spelar i orkester en kväll i veckan, en del personer börjar att arbeta med musik. Varianterna och kombinationerna är många. Personerna i dessa sammanhang kallas vid olika benämningar, t.ex. violinist, körsångare, sångare, musiker, professionell musiker, musikdeltagare, kompositör, amatörmusiker, rytmiklärare, musiklärare, baspedagog, musikpedagog, orkestermedlemmar för att nämna några varianter.

På Kungl. Musikhögskolan där jag studerar florerar begreppen dagligen i samtal och diskussioner och det är ibland svårt att hålla isär benämningarna. Ibland går begreppen i varandra. Åsikterna är många om vad som utmärker det ena eller andra. Det är inte alltid lätt att definiera vad som är utmärkande för en viss kategori. Sammanfattande för alla är dock att de har anknytning till musik. Många skulle benämna dem för musiker av olika slag. Den här uppsatsen handlar om professionella musiker och amatörmusiker och vad som definierar gränsen mellan dessa.

## Problematisering

För att kunna ta reda på vad som definierar gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker tar jag först upp frågan vad som definierar en musiker/musikant. Är det någon skillnad mellan de två begreppen? Orden amatör och professionell behöver också förklaras närmare.

## Musiker

Vad är en musiker? Slår man upp ordet i svenska akademiens ordlista (SAOL) står det ”person som utför musik; i sht om person som har musikutövning som yrke; stundom äv. om kompositör.” En person som utför musik. Det kan vara vem som helst, som utför

någon sorts musik med den definitionen. Det kan t.ex. vara någon som sjunger en sång, komponerad för flera hundra år sedan eller påhittad i stunden, någon som lär ut ett trumsolo till en annan person. ”i sht om person som har musikutövning som yrke” står det sedan. Ja då blir det genast en mycket snävare krets, om endast den definitionen gäller. Vad är då musikutövning? En utövning av musik. Det vill säga en utövning av allt som innehar definitionen musik. Yrke ... på heltid eller deltid? Det står inte i SAOL. Innebär det att man får lön för sin utövning, i form av vad? Mat eller pengar eller något annat, kanske en blandning av allt? Läser man vidare står följande text ”En framstående, skicklig, duktig, god musiker. En skapande, utövande musiker.” Det är nog dessa adjektiv som många tillskriver en person som de vill kalla musiker. De är nog också dessa ord som många vill tillskriva en person som de vill definiera som en professionell musiker. Slår man upp ordet musiker i Nationalencyklopedin Ordbok (NE) från 1996 står följande ”person som yrkesmässigt ägnar sig åt instrumentalmusik”. I Svensk Ordbok (SO) från 1986 står följande om ordet musiker ”person som yrkesmässigt ägnar sig åt instrumentalmusik”. I Strömbergs STORA SYNONYMORDBOK (SS) ger ordet musiker följande synonymer: tonkonstnär; komponist; kompositör; musikanter; spelman; orkestermedlem; solist; organist. Något som var mycket märkligt var att orden ”musiker” och ”musician” inte stod att slå upp i följande **musiklexikon!!**: Sohlmans musiklexikon 1977 (SML), Bonniers Musiklexikon 2003 (BML), THE NEW GROOVE Dictionary of Music and Musicians, second edition 2001, Nationalencyklopedien.

”En musiker ska vara socialt flexibel och anpassningsbar, kunna spela med vem som helst under vilka förutsättningar som helst...” Detta menar de intervjuade musikhögskolestudenterna i Anna-Karin Erikssons (2001) studie ”Musiken som identitet, personligt uttryck och livsstil”.

## **Musikant**

Vad är en musikant? Hämtat direkt från SAOL står det ”person som utför musik, musiker; förr äv, om sångare; numera företrädesvis om skolad musiker, spelman; ngn äv. om skolad musiker, dels nedsättande, dels (i fackspr.) för att beteckna en musiker (l. kompositör) med ett musikantiskt sätt att spela (l. komponera).” De första två orden säger att betydelsen för musikant är den samma som för musiker. En betydelse är som nedsättande om en musiker. Ytterligare en betydelse är om musiker med ett musikantiskt sätt att spela. Det skulle alltså vara skillnad på att spela som en musiker jämfört att spela som en musikant. I NE är betydelsen ”person som spelar (enklare) musik melodiskt lättfattlig e.d. ; ofta icke professionellt: gatumusikant”. Också i SO står samma betydelse att läsa. Dock står inte musikant med som ord i vare sig SML, BML, SS eller Bra Böckers Lexikon 1987. Många skulle nog säga att en musikant är mer amatörmässig i sitt förhållande till musiken utifrån dessa förklaringar.

## **Skillnader och likheter mellan musiker och musikanter**

Vad är då skillnaderna och likheterna mellan en musiker och en musikant? Enligt alla dessa uppslagsböcker kan man urskilja ett mönster. För att börja med likheterna kan man säga att båda dessa ”personer” utövar musik. De har t.o.m. samma betydelse på ett ställe i texten. Dessutom skulle en musikant kunna vara en skolad musiker enligt SAOL. Där någonstans slutar likheterna. Medan musikern har musiken som yrke, spelar

musikanten ofta icke professionellt. Det står att musikanten spelar (enklare) musik, melodiskt lättfattlig. Det skulle väl i och för sig en musiker också kunna göra. Musiker gav bl.a. ordet musikant som synonym.

En person som inte skiljer mellan uttrycket musiker eller musikant är Anna Törner (1995) om gatumusiker: ”Ordet gatumusikant skulle då betyda: person som spelar enkel, lättfattlig musik på gatan; ofta icke-professionellt. Jag tycker att denna betydelse blir för snäv, då alla sorters musikstilar återfinns på gatorna, dvs. Även jazz och klassisk musik, inte sällan avancerad. Dessutom anser ett stort antal gatumusiker att de yrkesmässigt ägnar sig åt sin musik, instrumental eller annan.”

En grupp som skulle kunna vara både musiker som professionella och musikanter som icke professionella enligt bl.a. SAOL är medlemmarna i Samba S:t Olof, om vilka Patrik Hellgren (1996) skriver om i sin uppsats *Samba S:t Olof – professionell amatör?*.

## Professionell

Ordet professionell är adjektiv form av det latinska ordet ”*professio*” som betyder uppgift; yrke (SO s 619). En person som utför något professionellt gör något ”som utförs på ett fackmässigt godtagbart sätt” (SO s. 619). Läser man vidare finns också betydelsen ”som utför ngt yrkesmässigt som även kan utföras amatörmässigt; ofta med bibetydelse av skicklighet o.d.” Motsats till att vara yrkesmässig är någon som är amatörmässig. Synonymer för professionell är: yrkesmässig; yrkes-; fackmanna-; expert-; rutinerad; pro-; proffs (SS). Ett ord som många kan ha en åsikt om är ”expertmässig” som här är synonymt med ”professionell”.

Ruth Finnegan (1989) skriver om professionella musiker: ”A ‘professionel’ musician earns his or her living by working full time in some musical role, in contrast to the ‘amateur’, who does it ‘for love’ and whose source of livelihood lies elsewhere.” (a.a. s.13)

På konstlistan.se (2008) skriver man så här om professionalitet inom konstnärsyrket: ”Professionalitet är alltså inte enbart beroende av sysselsättningsgraden i det konstnärliga yrket eftersom många konstnärer delvis måste försörja sig genom annan verksamhet.” Texten är hämtad ur *Konstnärerna och trygghetssystemen*, SOU 2003:21, en utredning som finns att hämta på Regeringskansliets hemsida.

## Amatör

Amatör är ett ord som man kan jämföra med franskans ”amateur” eller den latinska ordet med samma betydelse ”amator” som betyder älskare (SO s. 26). ”Amore” med betydelsen passionerat (Wikipedia.org). Ursprungligen syftade ordet på en person med känsla för viss verksamhet, någon som utövar en hobby passionerat. (Vilket även en professionell kan göra). Något som man älskade att göra. Det är en person ”som utövar en konst, vetenskap, idrottsgren o.s.v. för sitt nöjes skull och ej yrkesmässigt; stundom förklenande om nybörjare på ett visst område” (Svensk Uppslagsbok, SU, s 802). Sedan tycker SU att man skall jämföra detta med ordet dilettant, vilket är ett ord jag återkommer till längre fram. Vidare framkommer att en amatör är en person som är

”icke yrkesmässig utövare av viss verksamhet” (SO s 26) samt att utövandet är ”ofta med tonvikt på bristande skicklighet o.d.” (SO s 26).

Ur musikalisk synvinkel kunde man på 1700-talet börja urskilja tre olika ”läger” inom konsertväsendet: det var ”konstnärer (virtuoser), musikkännare och amatörer (dilettanter)” (SU s 802). Dilettant har följande synonymer i SS: lekman, fuskare, klåpare, amatör, kvacksalvare och birfilare. Motsatsen är orden fackman och specialist. Betydelsen är nu alltså i princip den rakt motsatta mot ursprungsbetydelsen. Ordet birfilare i SS har följande synonymer: dilettant, amatör, krogspelman och dålig musikanter (!). Dålig på vilket sätt kanske många tillsammans med mig undrar.

## **Termen ProAms**

ProAms är engelsk version av den svenska översättningen för professionella amatörer. Inom idrotten skulle detta kunna vara personer som idrottar på en mycket hög nivå, skicklighetsmässigt sett, men utan ekonomisk ersättning. Musikalist sett skulle det kunna vara samma sak, dvs mycket skickliga musiker som ej får ersättning för sitt musicerande. ProAms finns inom befolkningsgrupper där man har fritid och lever längre, och som möjliggör att hålla hobbies och intressen på en professionell nivå.

## **Professionella och amatörer utifrån ett idrottsligt perspektiv**

Inom idrotten har begreppen professionell och amatör diskuterats flitigt. Fram till 1980 var det förbjudet för amatörer att ta emot någon som helst ekonomisk kompensation för sitt idrottande, än mindre något ekonomiskt pris i en tävling. Detta var regler som härstammade från 1890-talets England. Man fick inte heller som amatör ”utöva idrott m.m. för att skaffa sig sitt uppehälle” (SO s 802). Det fanns de som försökte kringgå detta genom att ge idrottarna en anställning där de kunde träna på arbetstid, t.ex. officerare. Dock fick man uppbära ersättning för utgifter för deltagande i tävling. Den som ändå tog emot pengar för idrottslig prestation stängdes av på viss tid eller för alltid beroende på hur stor summan var. Som amatör fick man inte heller tävla mot professionella i samma tävlingar, ändå var många prestigefyllda tävlingar reserverade för just amatörer, däribland OS.

Idag har amatörer ofta liten eller ingen betalning om man ska gå på vad SO skriver. Det stämmer dock inte helt sett ur ett idrottsligt sammanhang. Boxning är en sådan sport där begreppen professionell och amatör har liknade motsvarighet. Många amatörboxare försörjer sig ekonomiskt på sin boxning. För att nå till toppen tränar en amatörboxare professionellt. Det finns dock skillnader. Inom amatörboxning har deltagarna skydd för huvudet och linne, medan deltagarna inom proffsboxningen inte har det. Det är också ”snällare” regler inom amatörboxningen, t.ex. så är ronderna färre och domarna bryter ojämma matcher tidigare än i proffsboxning vilket i sin tur gör att det utdelas färre s.k. knock outs. Proffsboxningen tillåter hårdare tag.



## Identitet

Som professionell musiker har man en viss identitet, liksom man även har som amatörmusiker. Den sammansatta komplexa identiteten som varje människa bär på är en mix av många olika rollidentiteter. En och samma person kan t.ex. vara både mamma, dotter, arbetsgivare och sjukvårdstagare. Varje rollidentitet skall innehålla tre komponenter: ”Vad man skall behärska rent faktiskt (kompetensen), vad som sociokulturellt förväntas av den som innehar denna position samt vad individen själv av olika skäl anser vara eftersträvansvärt.” (Bouij, 1998, s. 83)

Even Ruud (1997) menar att: ”är identitet noe vi skapar gjennom de historiene vi forteller om oss selv ut fra viktige minner og opplevelser som har berørt oss.” Ruud skriver också: ”Identitet er i særlig grad knyttet til selvfølelse, til opplevelse av egen handlingskompetanse og muligheten til å påvirke omgivelsene, kort sagt: evnen til å forvalte eget liv” (a.a. s. 18). Med detta synsätt är det vi själva som är skapare till vår identitet. Detta kan sedan i sin tur bejakas eller förnekas av omgivningen.

## Avgränsning

Det finns mycket mer att skriva om bl.a. identitet. För att avgränsa omfattningen av uppsatsens storlek har jag valt att skriva om vad som definierar gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker och i det sammanhanget är identitet en av delkomponenterna som dock inte kommer att få så stor plats av utrymmesskäl. Med musiker menar jag här en person som utövar någon form av musik, även kompositörer. Att vara musikanter räknar jag också här med samma betydelse som ordet musiker har. Ordet musik har en vid betydelse och kommer inte att granskas närmare, utan associeras subjektivt i den kommande undersökningen av informanterna för att kunna knytas vidare ihop med ordet musiker.

## Syfte

Med ovanstående faktaredovisning skulle en professionell person jämförelsevis med en amatör inom samma område, kunna vara någon som utför något yrkesmässigt på ett fackmannamässigt godtagbart sätt. Amatören skulle enligt samma utsagor kunna vara någon som utövar samma sak, icke yrkesmässigt, dvs fritidsmässigt och på ett dåligt musikantiskt sätt, icke fackmannamässigt godtagbart. Stämmer detta med verkligheten, och vad definierar gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker? Detta är frågor som jag vill besvara i den här uppsatsen.

## Metod

Det är många som har åsikter om vad som definierar en professionell musiker respektive en amatörmusiker. För att försöka besvara frågorna har jag valt att göra sex kvalitativa intervjuer. Intervju som metod ger möjlighet att ställa följdfrågor och förstå

ett resonemang kring en viss ståndpunkt på ett sätt som t.ex. en kvantitativ enkätundersökning inte kan göra, och det verkade lämpligt här. Grundfrågorna har varit av en mer ”öppnande” karaktär för att eventuellt kunna ställa diverse olika följdfrågor.

## Urval och undersökning

Jag har intervjuat sex personer. Då åsikterna för vad som utgör gränsen mellan en professionell musiker och en amatörmusiker ofta går isär försökte jag hitta informanter med så olika bakgrund som möjligt för att få en så rättvisande bild av resultatet som möjligt. Jag har valt tre män och tre kvinnor. De har olika bakgrund vad det gäller utbildning, yrke och ålder. Tre av informanterna har musikbakgrund, medan tre har en helt annan bakgrund.

Intervjuerna genomfördes dels i informanternas hem, dels i mitt hem, dels på Kungl. Musikhögskolan och via telefon, alla efter överrenskommelse. Varje intervju tog ca 35–40 minuter att genomföra. Informanterna gav också sitt samtycke till att få korrekturläsa den färdigutskrivna intervjun och få möjlighet att ändra, ta bort eller lägga till något om så önskades efter genomläsning. Alla informanter korrekturläste sin intervjuer och fyra (informant nr 3, 4, 5 och 6) ändrade den ursprungliga nedskrivna versionen till den nuvarande, dock inga större ändringar. Ändringarna bör inte ha påverkat resultaten nämnvärt.

Nedan följer intervjuerna i sin helhet. Jag har valt att redovisa varje person för sig så autentiskt skrivet som möjligt efter informanternas svar. Detta för att få ett helhetsintryck av varje person med ett så äkta uttryck som möjligt textmässigt.

## Intervjuer

Informant nr 1

**Yrke + ev instrument:** Pokerspelare/Student

**Utbildning:** Högskoleingenjör i datateknik

**Ålder:** 28

**Kön:** Man

### 1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?

”För mig är betydelsen ett välkomponerat stycke som hänger ihop (ej fragmenterat). Det kan vara ett band med olika musiker, låtar. Sång.”

### 2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?

”Musiker är någon som spelar ett instrument eller sjunger. Det kan också vara en kompositör.”

### 3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!

”En professionell musiker kan livnära sig på musiken i huvudsak. Sannolikt är personen exceptionellt bra om denne ska få merparten av sin inkomst från musiken, så att någon vill komma och lyssna! Personen höjer sig över den genomsnittliga kompetensen. Amatören har ett vanligt jobb och håller på med musiken på sin fritid. Man kan vara väldigt bra som amatörmusiker också. Det är en gråzon mellan den professionella musikern och amatören. En amatörmusiker har antagligen heller inte något direkt mål med sitt musicerande på samma sätt som en professionell musiker måste ha. Många vill

nog vara /bli professionella musiker men har varken talang eller mål med sin musik, vilket jag tror är en nödvändighet för att orka. Man måste bestämma sig för att bli professionell, ha viljan och motivationen så att man t.ex. orkar öva de dagar som är jobbiga också.”

#### **4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt?**

##### **Ge exempel!**

”Om man har varit professionell musiker kan man bli amatörmusiker igen om man skaffar sig ett annat jobb och har musiken som hobby. Som professionell har du musiken som yrke. Annars tror jag att det är svårt att vara amatörmusiker och professionell musiker samtidigt.”

#### **5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

##### **a) arbetstid**

”En professionell musiker övar för att bli bättre och har spelningar och konserter med ekonomisk ersättning på sin arbetstid. Personen jobbar på ett eller annat sätt med musik. Amatören arbetar med något annat än musik. Musiken är en hobby på fritiden.”

##### **b) inkomst**

”Som professionell kommer största delen av ens inkomst från musiken. Minst 75 procent är ”musikintäkter”, annars är man semiprofessionell. Har man mellan 40 procent och 75 procent av inkomsten från musiken så räknas man som semiprofessionell. Tjänar man mellan 0-40 procent som musiker och resterande del från annat yrke är man amatörmusiker. Men gränserna kan vara något rörliga.”

##### **c) utbildning**

”Det är mycket sannolikt att en professionell musiker har gått någon sorts utbildning, medan ”amatören har gått och köpt en blockflöjt han sitter och spelar”. Detta för att lära sig grunderna i musik och bli bättre både teoretiskt och praktiskt.”

##### **d) arbetslivserfarenhet**

”De jobb som en professionell musiker har räknas som arbetslivserfarenhet. Det är arbeten som denne blir ekonomiskt betald för att göra, t.ex. att spela på konserter eller komponera. Amatörmusikern får ingen betalning, men kan ha gigat vid sidan av ändå. Gränsen går som sagt där man musicerar så mycket att det blir ens huvudsakliga inkomst från arbete.”

##### **e) sysselsättning**

”Den professionelle musikern har musiken som sysselsättning. Man kan komponera, spela i band, öva, genomföra spelningar och konserter. Ljudtekniker är ett sådant yrke som kanske skulle kunna gå under benämningen musiker. Det har åtminstone anknytning till musik, även om man som ljudtekniker kanske inte räknas som musiker. Amatören har musiken som hobby, men arbetar med något annat.”

##### **f) identitet**

”Professionella musiker identifierar sig med musiken, som är en större del av deras liv. Det har svårt att leva utan musik. Musiken betyder mycket för dem. Amatörer identifierar sig inte i lika stor grad med musiken. De har andra intressen också som kan vara större än musiken.”

Informant nr 2

**Yrke + ev instrument:** Sjuksköterska

**Utbildning:** Konsumtionslinje m. hemvårdsinriktning, Undersköterske-Sjuksköterskeexamen

**Ålder:** 44

**Kön:** Kvinna

**1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?**

”Musik är rytm och glädje. Det är svängigt och något man blir glad av. Något som man vill dansa till.”

**2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?**

”Musiker är någon som spelar ett instrument och/ eller skriver egna låtar. Man kan vara sångare också.”

**3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!**

”En professionell musiker kan t.ex. vara någon som spelar ute på klubbar, en trubadur t.ex. Det kan var ett band. Man spelar inför större folksamlingar helt enkelt. Man har en inkomst från musiken, lever av det. Hel eller deltid. Körslaget (tv4) på tv t.ex. är professionella musiker tycker jag, körledaren och deltagarna. Det är svårt att dra en gräns. Amatören kan också vara en trubadur, med inkomst från spelningar. Men denne har inte lika många spelningar som den professionelle har. Jag tänker t.ex. på personer som kanske sjunger på barnkalas, PRO-spelningar eller när X (pojkvännen) sjunger.”

**4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!**

”Ja, det kan man vara. Kan man sjunga eller spela ett eller flera instrument så är man professionell, även vid få speltillfällen. Man har gått en utbildning. De som har gått musikhögskola är mer professionella än de som endast gått utbildning i den kommunala musikskolan. En amatör har kanske ej gått en utbildning men har en enorm röst ändå. Då är den personen professionell och amatör ändå, om utbildning är det samma som professionalitet.”

**5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

**a) arbetstid**

”Professionella musiker har inga riktiga arbetstider. De har sämre arbetstider då de arbetar dygnet runt. Amatörer arbetar också mycket i och för sig.”

**b) inkomst**

”Professionella musiker, förhoppningsvis tjänar de bra och kan leva på det väl. De har ofta lång utbildning och oregelbundna arbetstider. Amatörer har inte så mycket inkomst från musiken, utan har den mer som ett extraknäck.”

### **c) utbildning**

”Professionella musiker har ofta högskoleutbildning. Amatören har kanske tagit privatlektioner eller har ingen utbildning alls.”

### **d) arbetslivserfarenhet**

”Professionella har ofta lång utbildning och ofta arbetslivserfarenhet inbakad i detta eller parallellt bredvid. De jobbar ofta med så mycket olika saker, t.ex. barn, äldre och är ofta begåvade på många sätt. De kan flera instrument. Amatörer är ute och spelar mycket och får på så sätt arbetslivserfarenhet.”

### **e) sysselsättning**

”Professionella jobbar enbart med musik, även på sin fritid. En amatör har ett annat yrke och spelar på sin lediga tid.”

### **f) identitet**

”Är man ute och spelar mycket, syns mycket i tv, radio och tidningar så blir man mer känd för folk och det blir den identiteten som jag får utav en sådan person, ofta professionella. Utifrån sett. Amatörer kan ju vara folk man känner själv eller via bekanta, folk som spelar på t.ex. den lokala puben. Eftersom man känner musikern personligt i fråga även till vardags, inte bara som hörsågen via radio eller tv får den en annan slags identitet för mig. En mer genuin, äkta identitet.”

Informant nr 3

**Yrke + ev instrument:** Ingenjör

**Utbildning:** Tekniskt gymnasium/Telelinjen

**Ålder:** 65

**Kön:** Man

### **1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?**

”Jag har aldrig funderat på betydelsen, svårt. Det är när någon spelar eller sjunger och man lyssnar till det. Rap t.ex. är det musik? Det räknas väl till musik. För mig är musik melodisk, men även i dikter finns det en satsmelodi. Dikter är inte musik. Rap eller dikt, vad är skillnaden? Rap eller en visa det är musik båda två men med stor skillnad. Det är svårt att dra en gräns.”

### **2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?**

”En musiker är någon som spelar ett instrument. Sångare sjunger, musiker spelar. Ordet musiker knyter jag till ett instrument. Att kula är ju att sjunga på ett sätt och sång är ju musik. Det vore konstigt att skilja sång från musik. Man kan väl säga att det är två begrepp som går i varandra; sång och musik, sångare och musiker.”

### **3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!**

”Professionella musiker lever på sin musik helt eller delvis. Amatörer har det som hobby. Om man t.ex. är ingenjör till yrket och får en enstaka spelning och får betalt så är man inte professionell, dock kan man vara bra på att spela ändå. Kvalitén har inget med definitionen att göra. En person som är musiklärare till yrket t.ex. skulle jag vilja säga är ett exempel på en professionell musiker. Man får huvuddelen av sin inkomst från utövandet av musiken. Utövandet av musiken gör dig professionell som musiker.

Jämför med idrotten t.ex. En person som bara ägnar sig åt ishockey är professionell ishockeyspelare, medan en person som utövar ett annat yrke är amatör vad beträffar ishockey. Man kan göra en likartad tolkning för musiker.”

#### **4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!**

”Nej inte med den definitionen jag har sagt tidigare, utifrån inkomstaspekten. Huvuddelen av inkomsten, minst 50 procent skall komma från musiken för en professionell musiker. Man kan vara amatör och spela i ett band som får fler och fler spelningar. En dag tippar vågskålen över och man är professionell.”

#### **5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

##### **a) arbetstid**

”Den professionella musikern ägnar normalt mer arbetstid åt musicerandet än amatören. Avsevärt mer tid. Amatören kan också ägna mycket tid åt musicerandet, men får ingen eller lite inkomst på det och kan då ej räknas som professionell. Man jobbar minst halvtid med musiken som professionell (med inkomst likaså). Sedan finns det alltid gränsfall.”

##### **b) inkomst**

”Som sagts tidigare kommer minst halva inkomsten från musiken för en professionell musiker.”

##### **c) utbildning**

”Det finns människor som kan utöva musik utan utbildning. Det är nog vanligt att professionella har utbildning i botten, men det finns säkert exempel på folk som inte har det. En amatör kan också vara utbildad, men vill kanske inte lägga ut pengar på något som man inte tänker ägna sig så mycket åt efteråt.”

##### **d) arbetslivserfarenhet**

”Med arbetslivserfarenhet menar jag att en musiker är engagerad (mot en viss ersättning) t.ex. att spela polskor för en dansförening eller att sjunga på bröllop. Följaktligen får man ingen arbetslivserfarenhet av att spela själv hemma eller i ett band i en replokal. Såväl amatörer som professionella musiker kan få arbetslivserfarenhet, men de professionella musikerna får det sannolikt i högre grad. Professionella musiker har (bör ha) mycket arbetslivserfarenhet, något som inte krävs i lika hög grad av en amatör, som spelar några kvällar då och då. När blir man professionell? Det krävs mycket övning och praktiserande för att bli professionell, men man har som amatör sannolikt svårt att få engagemang som ger arbetslivserfarenhet. Man blir professionell musiker då minst halva inkomsten kommer från musikengagemang.”

##### **e) sysselsättning**

”Arbete är detsamma som anställning eller att ha ett engagemang, vilket är en förutsättning för att vara professionell. Det omvända gäller inte fullt ut. Man kan ha en del engagemang och ändå vara amatör. Varje form av engagemang som ger ersättning räknas som arbete.”

## **f) identitet**

”På något sätt är identitet adelsmärket för en viss musiker eller sångare. De sjunger eller spelar på ett visst sätt. Professionella musiker har eventuellt en starkare identitet i sin utövning än vad en amatör har. Jämför gärna med konstnärer där det kan vara svårt att säga exakt vad som utmärker en person, men identiteten är ändå tydlig. Man skulle kunna säga att identitet är ett personligt signum som man sätter på framförandet.”

Informant nr 4

**Yrke:** Studerande – Musiklärare med inriktning rytmik

**Instrument:** Piano och Sång

**Utbildning:** Musikgymnasium, musiklinje folkhögskola, danslinje och rytmikutbildningen på Kungl. Musikhögskolan

**Ålder:** 26

**Kön:** Kvinna

### **1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?**

”För mig betyder musik känslouttryck, då oftast positiva känslor. Det är glädje. Man spelar tillsammans med andra eller själv. Man ger uttryck för så mycket. Musik är något jag inte kan leva utan.”

### **2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?**

”Då jag går på KMH blir det lätt att man tänker att musiker är någon som går en gedigen utbildning på ett instrument, musikerutbildningen. Just för att det heter musikerutbildning. Man blir lätt påverkad av det. Men ändå, tycker jag att musiker är någon som har valt att satsa på musik, valt att utbilda sig inom musik för att kunna livnära sig på sitt instrument och spelande. Det finns olika sorters utbildningar förutom KMH, t.ex. olika folkhögskolor. Målet med utbildningen är ändå att kunna livnära sig som musiker, t.ex. i ett band eller en orkester.”

### **3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!**

”Utbildning är en aspekt. Som professionell musiker har man utbildning bakom sig. Samtidigt finns det folk som har begåvning men ingen utbildning och ändå blir professionella, t.ex. pop/rockartister. Men för att sitta i en symfoniorkester krävs nog en vidareutbildning. Många gånger krävs kontakter för att få jobb, vilket många får via sin utbildning. För vissa jobb krävs utbildning/meritlista, t.ex. symfoniorkester. Det kan nog vara olika beroende för vilken genre/sorts musik man utövar.

Vad man har för yrke är ett annan sak jag tänker på. Som professionell musiker har man sitt yrke på heltid. Amatörmusiker spelar då och då, kanske i band och har ett annat yrke vid sidan av. Verkligheten ser många gånger annorlunda ut, det är en svår bransch. Som professionell musiker kanske man tvingas ta jobb på annat håll för att få vardagsekonomin att gå ihop.

Det har lite med viljan att göra. Man kämpar för att få jobb. Som professionell har man ett mål att kunna försörja sig på musiken. Amatören nöjer sig med musik på fritiden. T.ex. kan båda jobba på Konsum, amatören för att han valt det som ett kall, den professionelle för att överleva.”

#### **4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!**

”Ja. Som professionell musiker kanske man spelar ett instrument. På fritiden kanske man spelar ett annat instrument som man inte är lika skicklig på och då kanske repar en gång varannan vecka med t.ex. ett band. Det skulle väl vara att vara både professionell och amatör samtidigt.”

#### **5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

##### **a) arbetstid**

”Professionella musiker livnär sig på det och använder den största delen av sin arbetstid till att t.ex. öva. En del av tiden går också åt till att söka olika uppdrag och jobb. Amatören repar en gång per vecka, kanske. Sedan finns det ju de som är amatörer och spelar i band som får fler och fler spelningar, och någonstans längs vägen blir de professionella. Huvuddelen av arbetstiden går åt till musiken som professionell.”

##### **b) inkomst**

”Professionella får det mesta av sin inkomst via musiken och måste därför också se till att ta betalt därefter. Det måste gå ihop. Ser man sig som professionell musiker tar man betalt som en professionell också. Amatörer kan t.ex. tacka ja till spelningar eller konserter och kanske nöja sig med reseersättning då de får inkomst från ett annat jobb.”

##### **c) utbildning**

”Ofta har professionella en högskoleutbildning, medan amatörer kanske har t.ex. en folkhögskoleutbildning.”

##### **d) arbetslivserfarenhet**

”Egentligen borde professionella rent generellt ha mer arbetslivserfarenhet, men det kan ju vara tvärtom. Om amatören är 70 och har spelat i hela sitt liv, har denne kanske mer erfarenhet än den professionelle som är 23, p.g.a. sin ålder.”

##### **e) sysselsättning**

”Man kan väl säga att amatören har ett annat jobb och därför en annan arbetslivserfarenhet samt han inte längtar på samma sätt efter att få arbeta med musik. En person kanske är advokat till yrket och spelar i band eller är körledare på fritiden. Som professionell finns det olika jobb, det skulle kunna vara som instrumentalist i en symfoniorkester, solosångare, artist, körsångare.”

##### **f) identitet**

”Det beror lite på hur man identifierar sig själv. Den professionelle ser sig som musiker till yrket, medan amatören ser sig som en advokat. Man kan tänka sig en stege där 10 visar professionell musiker och 1 amatörmusiker. Skalan visar på graden av professionalism/amatörism och handlar inte om hur duktig man är. Då borde professionella hamna på 10 och amatörer på ett. Gråskalan emellan kan variera för amatörerna, t.ex. 7 för ett band som det går bra för och som får fler och fler spelningar.”



Informant nr 5

**Yrke + ev instrument:** Musiker – bas/sång(kör)

**Utbildning:** Social linje

**Ålder:** 44

**Kön:** Man

### **1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?**

”Det första jag tänker på är känslor. Uttryck. Känslor =glädje. Harmoni! Musik är sådant som för mig får saker och ting att falla på plats. Det är som att ta på sig en mysydräkt. Sedan spelar det ingen roll vad det är för musik, jag är ”allätare” och dagsformen bestämmer genren även om pop och rock är favoriter. All sorts musik ger uttryck för olika känslor. Jag tror det är bättre att lyssna på aggressiv musik istället för att slå någon på käften. Skulle det vara så att man slår någon för att man lyssnar på aggressiv musik så är det fel i skallen någonstans.”

### **2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?**

”Om vi tar mig som exempel så ser jag mig själv som en musikanter, inte som musiker. Musiker låter i mina öron för strikt, det låter som ett yrke. Jag har aldrig ansett att jag har ett yrke utan att jag har en hobby, som jag dessutom har livnärt mig på i över 20 år. En musikanter spelar för att det är kul, pengar är ett plus.”

### **3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!**

”En professionell musiker livnär sig på musiken, en amatör sysslar med musiken på fritiden. Jämför musik med idrott, där den som sprang snabbast i loppet vann. Inom musiken kan en person som ses amatörmässig i vissas ögon vara professionell i andras och livnära sig på det. Hur ”duktig” någon är har ej med saken att göra. Jag skulle också vilja säga att en professionell musiker har personlighet i sin musik och att en amatör inte har det. T.ex. Idol (tv4). Juryn vill ha sångfåglar, men de som kommer fram håller i något år. Dra tillbaks tiden och tänk att t.ex. Magnus Uggla eller Ulf Lundell skulle ha sökt till Idol. De skulle ha blivit uttrötade pga att de inte är så bra sångare. Men se var de står idag, de är proffsiga och har gjort något personligt med sin musik och text. De är artister även om de som sångare inte är så bra. Det handlar om hur man lägger fram och gör något bra av det som man har.”

### **4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!**

”T.ex. skulle jag kunna vara det. Jag känner mig fortfarande som den glada amatören som letade efter tonerna och som var hungrig på att lära sig mer. Samtidigt som jag livnärde mig på det. Professionaliteten kommer med rutin och erfarenheter. Jag skulle vilja säga att professionalitet är rutin. T.ex. melodifestivalen, där man ibland får höra någon som sjunger en sång och det är inte riktigt stadigt i rösten, framförandet blir svajigt. Sedan sjunger en annan person en sång, kanske väldigt enkel, men väldigt stadigt pga att denne person har rutin och framförandet blir proffsigt.”

### **5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

#### **a) arbetstid**

”En amatör har förlagt sin musiktid till efter arbetstid och helger. Ett proffs jobbar dygnet runt.”

**b) inkomst**

”Amatören kan ha det fetare ställt i och med att han har ett annat jobb med stadig inkomst, och får därför käka oxfilé. Den professionelle har många gånger inte det så gott ställt, och får därför käka makaroner.”

**c) utbildning**

”En professionell musiker kan ha en musikutbildning, men kan också vara utan. Det kan också vara så att man har utbildning men inte kommer någonstans i alla fall som musiker. Själv har jag lärt mig och fått rutin ”längs vägen”.”

**d) arbetslivserfarenhet**

”En professionell musiker får ta in allt som händer, det händer saker hela tiden. Då får man arbetslivserfarenhet. En amatör är kanske med om samma saker men inte lika ofta.”

**e) sysselsättning**

”En professionell är fullt sysselsatt dygnet runt, en amatör är delvis sysselsatt med musik och har andra jobb.”

**f) identitet**

”Man ÄR aldrig sitt intresse eller sitt yrke som identitet. Yrket är något man gör, inget som man är. Man är bara den man är som person. ”I bastun är alla likadana ändå.””

Intervju med informant nr 6

**Yrke + ev instrument:** Musiker – sång, Pedagog – sång

**Utbildning:** Musiklärar- Sångpedagog- Musikerexamen, Teater och Musikvetenskap tot. 60p

**Ålder:** 61

**Kön:** Kvinna

**1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?**

”Jag definierar det som vågrörelser i rummet som blir till ett klingande sammanhang. Ett organiserat ljud. Det organiserade ljudet har en mening. Det behöver inte vara olika tonhöjder, det beror på hur den som komponerar har gjort. En trumma kan t.ex. ha samma tonhöjd. Det kan vara vacker klang, melodi, rytm, taktarter och allt det där eller en enda stor ljudmassa. Det här kan också vara musik (drar med handen över papper, nycklar, pennor o dyl som ligger på skrivbordet) om kompositören har gjort verket så.”

**2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?**

”Det är någon som utför musik och som har ett medvetet syfte med dom ljud han/hon frambringar.”

**3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!**

”En professionell musiker är en yrkesutövande musiker, en person som har musiken som yrke. Han/hon är oftast utbildad på skola. Man kan också vara utbildad hos någon slags guru eller mästare och har följt denne under ett tag, suttit hemma på kammaren och övat. Man kan vara självlärd också. Personen i fråga vet vad den håller på med. Den

kan sitt instrument på ett sådant sätt att andra vill betala för att lyssna till detta. En amatörmusiker har ej yrket på heltid, men man kan fortfarande få betalt för sin musik. Man kanske sjunger någon gång på något bröllop men jobbar med något helt annat till vardags. Man kan vara utbildad yrkesmusiker, men ha misslyckats med sin karriär och ingen vill lyssna till en. Man kan t.ex. jobba som bagare på natten och kanske vara ute och spela i dansband ibland. Sedan har man inte gått någon skola, musikhögskolan t.ex.”

**4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt?  
Ge exempel!**

”Ja, men inte på samma instrument. Jag ser mig själv som professionell sångare, men amatör på piano. Därför skulle jag aldrig ha någon konsert som pianist eller ta betalt för det.”

**5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:**

**a) arbetstid**

”En amatör spelar när den har tid och lust. Den professionella musikern måste anpassa sig till andra, och spela oavsett. Det är tidsfokuserat. Men naturligtvis med största lust!”

**b) inkomst**

”Amatören får betalt någon gång, man musicerar för att det är roligt, men har ingen fast inkomst på det. Med fast menar jag att man försörjer sig på det. Kanske jobbar man någon dag i veckan på konsum.”

**c) utbildning**

”Amatören har oftast liten eller ingen utbildning. Man kanske har spelat lite saxofon hemma, lyssnat till några skivor. Den professionella musikern har ordentligt på fötterna så att säga.”

**d) arbetslivserfarenhet**

”Amatörerna är hängivna och lyssnar på konserter som fans, de är en hängiven publik. De professionella lyssnar också på musik/konserter naturligtvis av lust men även i arbetssyfte. Jag menar att det är ett måste för professionella.”

**e) sysselsättning**

”En del professionella musiker har svårt att få sysselsättning/arbete ibland pga attityder i samhället. Det är minsta motståndets lag som gäller. Indragna anslag för orkestrar. Klassisk musik dras ner. Vad är det som visas i tv? Om man ser dagens (metro s 51, 2008-04-18) tv programtablå: ex ”Var fan är mitt band?” med Magnus Uggle. Sing along, Körslaget, Så ska det låta. Tv4 visar Idol som ett stort nöjesprogram under säsongerna. Melodifestivalen. Vilken sorts musiker får då stå tillbaka? Man tar hellre en amatör eller en kändis, för de tar mindre betalt.”

**f) identitet**

”En professionell musiker ÄR sitt instrument, t.ex. man är pianist, sångare eller cellist. Ens professionella identitet är instrumentet. Som amatör har man ett annat yrke t.ex. man är tandläkare men man spelar cello på fritiden, dock väldigt bra kanske!”

## Analys

Mitt syfte med uppsatsen var att ta reda på vad som definierar gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker. För att ta reda på svaret gjordes sex kvalitativa intervjuer med informanter som alla har olika bakgrund, för att få ett så rättvisande svar som möjligt. Vid intervjutillfället var jag extra noga med att poängtera att svaren skulle besvaras utifrån informantens personliga åsikter och inte någon eller några allmänt vedertagna.

I den första frågan skulle informanterna definiera betydelsen av ordet musik. Många svarade utifrån ett känslomässigt perspektiv då musik för dem ofta eller alltid var glädje, att kunna känna eller uttrycka i t.ex. spel eller dans. En informant svarade att det kunde vara ett välkomponerat stycke. En informant hade aldrig funderat över betydelsen och tyckte den var svår att definiera. Informanten tyckte ändå att musik var melodisk och att det var ”när någon spelar eller sjunger och man lyssnar till det.” En annan informant definierade betydelsen som ”vågrörelser i rummet som blir till ett klingande sammanhang” och att det var ett organiserat ljud som har en mening. Många tyckte att sång stämde in som svar på frågan. En informant uttryckte sig: ”Musik är något jag inte kan leva utan”.

Den andra frågan var att definiera betydelsen av ordet musiker. En av informanterna gav en bred definition: ”Det är någon som utför musik och som har ett medvetet syfte med dem ljud han/hon frambringar.” En annan tyckte att det var ett yrke. Många svarade att en musiker var någon som spelade eller sjöng. Den som är kompositör är också musiker tyckte några. En informant gjorde viss skillnad i att definiera sångare och någon som spelar ett instrument för musiker, även om de två begreppen gick i varandra. Musiker var för ytterligare en annan informant någon som hade valt att satsa på en musikkarriär och som hade valt att utbilda sig inom musik på någon sorts skola, för att sedan ”kunna livnära sig på sitt instrument och spelande”.

Den tredje frågan löd: ”Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!”

Alla informanterna menade att en professionell musiker har musiken som yrke och livnär sig på detta heltid eller deltid, men i huvudsak. Amatören sysslar med musik på sin fritid. Det är utövandet av musiken och därifrån inkomsten som gör en musiker professionell tyckte en av informanterna. Som amatör kan man också få inkomst men man har inte sin huvudsakliga inkomstkälla från musiken, utan från ett annat yrke, tyckte samme informant tillsammans med några andra. En informant svarade att verkligheten många gånger ser annorlunda ut och att man som musiker kanske är tvungen att ta ett icke musikerjobb för att få ekonomin att gå ihop. Något som amatören ej behöver göra då denne har valt ett annat yrke. Ett par informanter tog upp utbildning som en aspekt. En informant tyckte att professionella musiker har utbildning, oftast från skola, medan amatörer inte har det. Utbildningen kunde också ha bestått i att man följt någon slags mästare eller guru ett tag och övat själv hemma. Man kunde också vara självlärd. ”Personen ifråga vet vad den håller på med.” Den andra informanten menar att utbildning kan vara mer eller mindre nödvändig beroende på vilken genre som man utövar: ”Som professionell musiker har man utbildning bakom sig. Samtidigt finns det

folk som har begåvning men ingen utbildning och ändå blir professionella, t.ex. pop och rockartister.”

För att kunna spela i t.ex. en symfoniorkester krävs nog en vidareutbildning tror samme informant. Två informanter tar upp vilja, motivation och mål som drivkrafter bakom den professionelle musikern. En av informanterna uttrycker sig: ”Många vill nog vara/bli professionella musiker men har varken talang eller mål med sin musik, vilket jag tror är en nödvändighet för att orka. Man måste bestämma sig för att bli professionell, ha viljan och motivationen så att man t.ex. orkar öva de dagar som är jobbiga också.”

Även den andra informanten tar upp mål som en drivkraft: ”Som professionell har man ett mål att kunna försörja sig på musiken.” En annan aspekt som togs upp var kvalitén på musiken som utövades. En informant menar att kvalitén hos en professionell musiker är bättre än genomsnittet. En annan tycker att en professionell musiker ”kan sitt instrument på ett sådant sätt att andra vill betala för att lyssna till detta.” Ytterligare en informant svarar: ”Inom musiken kan en person som ses amatörmässig i vissas ögon vara professionell i andras och livnära sig på det. Hur ”duktig” någon är har ej med saken att göra.”

En fjärde informant tycker att en amatörmusiker kan vara bra ändå, trots att personen ifråga kanske jobbar med något annat än musik vanligtvis. Personlighet var ytterligare en aspekt som skilde amatörmusiker och professionella musiker åt enligt en informant. ”Jag skulle också vilja säga att en professionell musiker har personlighet i sin musik och att en amatör inte har det... Det handlar om hur man lägger fram och gör något bra av det som man har.”

”Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!” Detta var den fjärde frågan som informanterna skulle besvara. På denna fråga svarar en av informanterna direkt nej, med motiveringen utifrån att det är inkomsten från utövandet som sätter definitionen. Ytterligare en informant svarar att man är professionell utifrån att ha musiken som yrke och att man blir amatör när man får ett annat yrke. Två informanter svarar att det kan man vara, men inte på samma instrument. En informant tar sig själv som exempel: ”T.ex. skulle jag kunna vara det. Jag känner mig fortfarande som den glada amatören som letade efter tonerna och som var hungrig på att lära sig mer. Samtidigt som jag livnärde mig på det. Professionaliteten kommer med rutin och erfarenheter. Jag skulle vilja säga att professionalitet är rutin.”

En informant säger att en musiker är professionell om denne kan spela ett eller flera instrument, även om speltillfällena är få. Man har en utbildning: ”De som har gått musikhögskola är mer professionella än de som endast gått utbildning i den kommunala musikskolan. En amatör har kanske ej gått en utbildning men har en enorm röst ändå. Då är den personen professionell och amatör ändå, om utbildning är det samma som professionalitet.”

Den femte frågan hade sex delfrågor. Huvudfrågan löd: ”Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker: a) arbetstid b) inkomst c) utbildning d) arbetslivserfarenhet e) sysselsättning f) identitet”. Arbetstiden för en professionell musiker är förlagd dygnet runt anser en informant. Huvuddelen av en professionell musikers arbetstid går åt till att öva, söka olika uppdrag

och engagemang samt att spela på konserter svarar några andra. En amatör kanske också ägnar mycket tid åt musiken men kan inte räkna sig som professionell så länge denne inte får sin huvudsakliga inkomst från musiken menar en informant. Som en av informanterna uttrycker sig: ”En amatör spelar när den har tid och lust. Den professionella musikern måste anpassa sig till andra, och spela oavsett.”

Det flesta informanterna svarade att man har merparten av sin inkomst från musiken när man är professionell musiker. Exakt var gränsen gick varierade, någon tyckte att minst 50 procent skulle vara ”musikintäkter”, medan en annan informant svarade att minst 75 procent skulle komma från musiken. Samme informant tyckte också att en musiker kan räknas som semiprofessionell om man har inkomster från sitt musikyrke mellan 40 procent och 75 procent annars är denne person en amatörmusiker. Dock är gränserna något rörliga. En av informanterna menar att om man är professionell musiker så får man se till att också ta betalt som en professionell musiker, för att få ekonomin att gå runt. Alla informanterna är överens om att en amatörmusiker har liten eller ingen inkomst från musiken. En informant påpekar att amatören kan ha det bättre ställt än proffset, då denne kanske har stadig inkomst.

Många informanter tror att den professionelle musikern ofta har någon form av musikutbildning t.ex. högskola, medan amatören har liten eller ingen utbildning, t.ex. folkhögskola eller privata lektioner. En informant svarar att en professionell musiker kan vara utbildad men behöver inte vara det för att vara professionell. Att utbildning inte är en garanti för att bli professionell musiker uttrycker en informanten så här: ”Det kan också vara så att man har utbildning men inte kommer någonstans i alla fall som musiker.” En annan informant tror att amatören visst kan vara utbildad men kanske avstår från att lägga ut mycket pengar på utbildning inom något som personen ändå inte ägnar så mycket tid åt efteråt.

Vad det gäller arbetslivserfarenhet så svarar ett par informanter att de jobb som en musiker gör räknas som arbetslivserfarenheter. Är jobben tillräckligt många och musiker får sin huvudsakliga inkomst från dessa är personen professionell. En informant tror att en amatör sannolikt har svårt att få engagemang som ger arbetslivserfarenhet. Med arbetslivserfarenhet menar samme informant att en musiker spelar mot viss ersättning ekonomiskt, ej eget övande hemma eller i replokal. Professionella bör ha mer arbetslivserfarenhet än amatörer tycker några, men det kan vara tvärtom: ”Om amatören är 70 och har spelat i hela sitt liv, har denne kanske mer erfarenhet än den professionelle som är 23, p.g.a. sin ålder.” En informant menar att professionella musiker får en sorts arbetslivserfarenhet genom att gå på konserter och att det är ett måste för professionen. Amatörer kan gå enbart av intresse. En amatörmusiker kan vara med om samma saker som en professionell musiker, men kanske inte lika ofta tycker en annan informant.

Om sysselsättning säger informanterna bl.a. följande: Professionella musiker har musiken som sysselsättning full tid. Amatörmusikern är sysselsatt delvis med musik eller bara under sin fritid. En informant uttrycker det så här: ”Arbete är detsamma som anställning eller att ha ett engagemang, vilket är en förutsättning för att vara professionell. Det omvända gäller inte fullt ut. Man kan ha en del engagemang och ändå vara amatör. Varje form av engagemang som ger ersättning räknas som arbete.” En informant svarar också att en amatörmusiker inte på samma sätt som en professionell musiker längtar efter att få arbeta med musik.

Identitet var den sista aspekten som informanterna skulle koppla ihop med professionell musiker respektive amatörmusiker. De hade olika svar och associerade olika på denna frågeställning. En informant tycker att som professionell musiker identifierar man sig i högre utsträckning med musiken då det är en så stor del av en persons liv. Amatören däremot kan t.o.m. ha större intressen på sin fritid än musik. En annan informant tycker att identitet går att koppla ihop med en musikers speciella stil och sound. Kanske också att en professionell musiker har en starkare identitet i sin musikutövning än vad en amatör har. En informant menar att en musikers professionella identitet är instrumentet, ex man är pianist, i jämförelse med en person vars profession är tandläkare. Ytterligare en informant jämför professionella musiker med amatörmusiker utefter en skala mellan ett och tio, där tio borde vara platsen för en professionell och ett är för amatör. Skalan visar inte hur duktig man är som musiker. Gråskalan mellan ett och tio skulle kunna visa sambandet för amatörer t.ex. sju, för ett amatörband som får fler och fler spelningar. Identiteten för en person, ofta professionella som syns och hörs mycket i press och radio, blir annorlunda än identiteten för den person som kanske är amatör och som spelar lokalt, i och med att jag kanske känner personen privat också menar en informant. En informant skriver: ”Man ÄR aldrig sitt intresse eller sitt yrke som identitet. Yrket är något man gör, inget som man är. Man är bara den man är som person.”

## Tolkning och slutsatser

Den här uppsatsen handlar om musiker. Min åsikt är den samma som SAOLs definition; att en musiker är en person som utövar någon sorts musik. Musik är ett vitt begrepp precis som man skulle kunna säga att tolkningen av ordet musiker är, men också mycket subjektivt och därför har jag överlåtit tolkningen av det ordet till mina informanter. Utifrån det jag har kommit fram till i min undersökning tycker jag mig kunna urskilja vissa tendenser om vad som skulle kunna definiera gränsen mellan professionella musiker och amatör musiker. Däremot handlar det ofta mer om vad som definierar en professionell musiker eller en amatörmusiker och inte gränsen emellan dem.

Den professionelle musikern har i stort sett alltid musiken som ett heltidsyrke och sin inkomst därifrån, eller åtminstone som merparten av ett deltidsyrke. Han eller hon har då dessutom ofta ett annat jobb vid sidan av musiken som denne är tvungen att ta för att få ekonomin att gå ihop någotsånär. Det är ibland ekonomiskt mindre välbeställt att vara musiker till yrket. Många gånger, men inte alltid, har den professionelle musikern en utbildning av något slag, inte sällan från någon musikhögskola, men även andra former av utbildningar förekommer. Det kan handla om att lära sig ”längs vägen”, privata lektioner för någon lärare eller folkhögskola. Man skall som professionell musiker vara tillräckligt intressant för att någon skall komma på konserter och framträdanden för att kunna få sin inkomst tryggad. Dock hänger det intressanta inte alltid ihop med skickligheten på ett instrument utan kan t.ex. hänga ihop med hur man framför något. En professionell musiker identifierar sig i högre grad med musik och känner starkare samhörighet med sitt yrkesjag än en amatör.

Amatörmusikern har musiken som hobby på sin fritid och ett annat yrke som bas, även om denne kan vara starkt engagerad i sin musikutövning med många musiktimmar varje

vecka. En amatörmusiker har därför oftast tryggare inkomst och ibland högre levnadsstandard än en del professionella musiker. Utbildad kan amatören också vara, då ofta kortare utbildningar eller enstaka lektioner, eller ibland inte alls. En amatörmusiker kan ändå vara mycket skicklig. Som tidigare nämnts hänger dock inte alltid skickligheten ihop med huruvida en musiker uppfattas som intressant (läs bra) musiker eller inte. En amatörmusiker identifierar sig oftast inte i lika stor grad med musiken som en professionell musiker gör, och kan ha andra större intressen än musik.

Det är enligt min åsikt svårt att sätta en exakt definition på vad som markerar gränsen mellan en professionell musiker och en amatörmusiker. Dock verkar det av framkommet material som om en professionell musiker är en person som lever av inkomsten av den musik som han eller hon utövar, medan amatörmusikern inte gör det. Övriga aspekter såsom t.ex. utbildning, skicklighet, intresse och identitet är av underordnad betydelse. En musiker med utbildning från t.ex. ett ”musikerprogram” (yrkesmusiker) på en musikhögskola skulle således inte betraktas som professionell förrän han eller hon får sin huvudsakliga försörjning från musikutövandet. En musiker kan t.ex. vara lika skicklig som en annan, men jobba med något annat än musik och då ur den synpunkten räknas som amatör. En musiker kan vara mindre skicklig än en annan men ha sin inkomst från musiken och då räknas som professionell. En musiker kan göra samma sak som en annan musiker men i mindre omfattning. Får personen ändå in tillräckligt med pengar för att leva på detta räknas denne som professionell. Den andre musikern som kanske gör samma saker i större omfattning men för sämre betalning så att denne ej kan leva av detta utan måste ha annan försörjningsinkomst definieras som amatör. Var den absoluta gränsen går för vad som räknas som huvudsaklig inkomst är också grumlig, liksom gränserna i övrigt vad gäller t.ex. utbildning och identitet mellan professionella och amatörer.

Vad det gäller min undersökning är jag nöjd med den i det stora hela. Allt eftersom intervjuerna genomfördes märkte jag att jag blev bättre och bättre på att intervjua. Jag önskade att jag haft samma intervjuteknik från allra första intervjun. Det kanske skulle ha kunnat avhjälpas genom att jag skulle ha gjort några mindre informella intervjuer först för att kunna vara mer ”slipad” när de ”riktiga” skulle göras. Å andra sidan är en person i ständig utveckling vilket gör att man alltid kan bli bättre på något utifrån den utvecklingsnivån man befinner sig på för stunden, oavsett hur många intervjuer man kan tänkas ha gjort.



## Diskussion

Professionell musiker eller amatörmusiker – vad definierar gränsen? Kan man verkligen sätta likhetstecken mellan en professionell musiker och en person som har musiken som utövande yrke och som utför detta på ett fackmannamässigt godtagbart sätt? Är amatörmusikern en person som utövar musiken på sin fritid på ett dåligt ”musikantiskt” sätt? Jag menar att man inte kan göra en sådan schablonisering av de olika musikerna.

Vad det gäller en professionell musiker kan man utläsa från en del uppslagsverk, t.ex. SS, SO och SAOL, via orden ”professionell” och ”musiker” att det är en person som har musiken som utövande yrke och som utför detta på ett fackmannamässigt godtagbart sätt. Det skulle också kunna utföras amatörmässigt enligt samma utsaga, alltså motsatsen till fackmannamässigt. Detta stämmer till viss del med min undersökning så till vida att en professionell musiker har musiken som utövande yrke på något sätt, t.ex. som kompositör, sångare, orkestermedlem eller musiklejare. Utförandet av musiken kan vara mer eller mindre fackmannamässigt, men är så intressant att andra vill betala för den. Hur ”duktig” någon är har inte alltid med saken att göra, däremot vad man gör av det man har.

Är amatörmusikern en person som utövar musiken på sin fritid på ett dåligt ”musikantiskt” sätt? Förutom grundbetydelsen av ordet amore, passionerat d.v.s. att göra något utav kärlek, låter många lexikon och uppslagsverk detta bli betydelsen menar jag. Min undersökning visar också att en amatörmusiker utövar musiken på sin fritid, men att kvalitén på det som framförs kan vara mycket bra. Musikern kan också få ekonomisk ersättning för detta, men har sin huvudsakliga inkomst från annat håll.

Vad definierar då gränsen mellan professionella musiker och amatörmusiker? Min undersökning visar att en professionell musiker lever av inkomsterna från utövandet av musik i huvudsak medan en amatörmusiker inte gör det. Gränsen för vad som räknas som huvudsaklig inkomst är något rörlig och en fast definition står inte att finna, även om minst 50 procent bör komma ifrån ”musikintäkter”, något som också Finnegan (1989) skriver: ”Taking music as ‘the main source of livelihood’ does not always provide as clear a dividing line as might be supposed.” (a.a. s.13). Andra aspekter som kan tyckas utgöra grunden för definition t.ex. utbildning och identitet är gråzoner i min undersökning. Kanske är det denna gråzon som får definiera termen semiprofessionella. Rimligtvis borde det då också kunna finnas ett ord som heter semiamatör som tar plats i denna gråzon. ProAms finns också här.

Den svåra gränsdragning som finns mellan professionalitet och amatörism hos musiker kan man också hitta hos konstnärerna: ”Gränsen mellan professionella konstnärer och amatörer är flytande...” (SOU 2003:21, s. 21) Man skriver också, tvärt emot mina slutsatser, att när en gräns ändå måste definieras, vägs följande aspekter samman: ”konstnärlig utbildning, konstnärligt kunnande, sysselsättningsgrad i konstnärlig verksamhet, omfattningen av det offentliga framträdandet som konstnär.”(a.a. s. 20-21) Dessa faktorer utgör också en sammanvägning som ligger till grund för ett ev. medlemskap i många konstnärsorganisationer. De har också använts av regeringen för att kunna gränsa av vem som får ta del av arbetsmarknadspolitiska program inom kulturrådet.

Det har under arbetets gång dykt upp nya frågor. Varför ska det definieras en gräns mellan professionella musiker och amatörmusiker? Tar inte det död på musiken och musikskapandet? Vem skulle i sådana fall ha nytta av en sådan definition och varför? Några av dessa frågor tycker jag att ovanstående beskrivning ur konstnärssynpunkt väl besvarar. Huruvida det tar död på musiken och musikskapandet är frågor som jag lämnar obesvarade. Jag tror att det för t.ex. en amatörkör med professionella sångare skulle kunna öppna upp möjligheter att istället definieras som en professionell kör, om t.ex. man skulle definiera professionaliteten ur ett ”konstnärligt kunnandeperspektiv”. Kören skulle t.ex. kanske kunna söka olika former av verksamhetsstöd, avsedda för professionellt klassade körer. Den skulle sannolikt också ha lättare att få olika former av engagemang på hög konstnärlig nivå.

Professionell eller amatör; i musikens fantastiska värld finns mycket att uppleva!

# Referenslista

## Litteratur

Bouij, Christer (1998): *“Musik – mitt liv och kommande levebröd”* diss. Institutionen för musikvetenskap Göteborg.

Eriksson, Anna-Karin (2001): *Musiken som identitet, personligt uttryck och livsstil*. Stockholm: Avdelningen för Stressforskning, Karolinska Institutet.

Finnegan, Ruth (1989): *The Hidden Musicians*.(s 12–18). Cambridge: Cambridge University Press.

Hellgren, Patrik (1996): *Samba S:t Olof – professionell amatör?* Göteborg: Musikhögskolan, institutionen för musikvetenskap.

Ruud, Even (1997): *Musikk og identitet*. Oslo: Universitetsforlaget.

Törner, Anna (1995): *MUSIKER ELLER TIGGARE?* Uppsala: Uppsala Universitet, institutionen för musikvetenskap.

## Tidningar

Metro Stockholm (2008): 18 april

## Samlingsverk

*BRA BÖCKERS LEXIKON* band 16. (1987). Höganäs: Bra Böcker.

*NATIONALENCYKLOPEDIN* band 14. (1994). Höganäs: Bra Böcker.

*NATIONALENCYKLOPEDIN ORDBOK* band 1. (1996). Höganäs: Bra Böcker & Språkdata.

*NATIONALENCYKLOPEDIN ORDBOK* band 2. (1996). Höganäs: Bra Böcker & Språkdata.

*SOHLMANS musiklexikon* band 4 Kammar-Partial. (1977). Falköping: Sohlmans.

*SVENSK ORDBOK*. (1986). Uppsala: Esselte Studium.

*SVENSK UPPSLAGSBOK* band 1.(1957). Malmö: Förlagshuset Norden.

*SVENSK UPPSLAGSBOK* band 23.(1960). Malmö: Förlagshuset Norden  
Strömberg, A.(1981)

*STORA SYNONYMORDBOKEN*. Falköping: Strömbergs.

Tyrell, J & Sadie, S. (2001). *THE NEW GROVE Dictionary of Music and Musicians* band 17. Massachusetts, USA: Macmillan Publishers Limited.

## **Internetsidor**

<a href="http://www.answers.com/topic/pro-am">http://www.answers.com/topic/pro-am</a> ,	2008-03-26
<a href="http://www.regeringen.se/content/1/c4/15/00/be96a21b.pdf">http://www.regeringen.se/content/1/c4/15/00/be96a21b.pdf</a>	2008-06-23
<a href="http://sv.wikipedia.org/wiki/Amat%C3%B6rboxning">http://sv.wikipedia.org/wiki/Amat%C3%B6rboxning</a> ,	2008-04-26

# Bilaga

## Intervjuer

### - Informantinformation

Yrke + ev instrument

Utbildning

Ålder

Kön

### - Frågor

1. Hur definierar du betydelsen av ordet musik?
2. Vad är din definition av betydelsen av ordet musiker?
3. Utifrån vilka aspekter definierar du en professionell musiker respektive en amatörmusiker? Ge exempel!
4. Kan en person vara både professionell musiker och amatörmusiker samtidigt? Ge exempel!
5. Berätta hur du kopplar ihop följande ord med professionella musiker respektive amatörmusiker:
  - a) arbetstid
  - b) inkomst
  - c) utbildning
  - d) arbetslivserfarenhet
  - e) sysselsättning
  - f) identitet